

Vlaams
Parlement

stuk **1110** (2010-2011) – Nr. 3
ingediend op 11 januari 2012 (2011-2012)

Nota van de Vlaamse Regering

Voortgangsrapport 2010 Vlaams Actieplan Armoedebestrijding

ingediend door mevrouw Ingrid Lieten,
viceminister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen,
Media en Armoedebestrijding

Gedachtewisseling

Verslag

namens de Commissie voor Welzijn,
Volksgezondheid, Gezin en Armoedebeleid
uitgebracht door mevrouw Cindy Franssen

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Tom Dehaene.

Vaste leden:

de heer Tom Dehaene, de dames Cindy Franssen, Vera Jans, Katrien Schryvers;
mevrouw Marijke Dillen, de heren Felix Strackx, Erik Tack;
de heer Peter Gysbrechts, mevrouw Vera Van der Borgh;
mevrouw Else De Wachter, N.;
de dames Lies Jans, Helga Stevens;
mevrouw Ulla Werbrouck;
mevrouw Mieke Vogels.

Plaatsvervangers:

de dames Sonja Claes, Griet Coppé, Kathleen Helsen, Tinne Rombouts;
de dames Gerda Van Steenberge, Linda Vissers, de heer Wim Wienen;
de dames Gwenny De Vroe, Lydia Peeters;
mevrouw Mia De Vits, de heer Bart Van Malderen;
de dames Danielle Godderis-T'Jonck, Goedele Vermeiren;
de heer Jurgen Verstrepen;
de heer Bart Caron.

Stukken in het dossier:

- 1110** (2010-2011) – Nr. 1: Actieplan
– Nr. 2: Verslag over gedachtewisseling

INHOUD

I. Toelichting door mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding	4
1. Inleiding	4
2. Verwezenlijkingen 2010	4
3. Engagements 2011	5
4. Versnelling en verdieping Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2010-2014	5
5. Prioriteiten	6
6. Begrotingsopmaak 2012	6
7. Bijsturing VAPA	6
8. Nieuw voortgangsrapport	6
9. Kinderarmoede	6
10. ViA-rondetafel over kinderarmoede	7
11. Brede mobilisatie	7
12. Lokale kinderarmoedeplannen	7
13. Wetenschappelijke ondersteuning kinderarmoedeprogramma	7
II. Bespreking	8
Gebruikte afkortingen	17

De Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebeleid besprak het Voortgangsrapport Vlaams Actieplan Armoedebestrijding tijdens haar vergadering van dinsdag 6 december 2011.

I. TOELICHTING DOOR MEVROUW INGRID LIETEN, VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN INNOVATIE, OVERHEIDSINVESTERINGEN, MEDIA EN ARMOEDEBESTRIJDING

1. Inleiding

Minister *Ingrid Lieten* zegt dat in 2010 is gekozen voor een versnelling en een verdieping van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2010-2014 of VAPA (*Parl. St. VI. Parl. 2009-10, nr. 637/1*). Ook deze voortgangsrapportage geeft aanleiding tot een bijsturing.

Het VAPA gaat uit van vier horizontale doorbraken en is gebaseerd op negen sociale grondrechten. Dat alles heeft geleid tot 194 doelstellingen, die door de Vlaamse Regering werden goedgekeurd op 9 juli 2010. Tijdens de bespreking van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2010-2014 (*Parl. St. VI. Parl. 2009-10, nr. 637/2*) is door de commissieleden aandacht gevraagd voor de actiefiches.

De Vlaamse Regering heeft dit voortgangsrapport besproken op 25 maart 2011. Het rapport bevat een inleiding, een omvattend tableau met acties en maatregelen, de actiefiches en het jaarverslag over de werking van het permanent armoedeoverleg.

Het armoedeoverleg is structureel verankerd. Naast het horizontale en het verticale armoedeoverleg wordt geïnvesteerd in het opleiden van ervaringsdeskundigen zodat ze in zo veel mogelijk (overheids)organisaties een rol kunnen spelen. Er is heel strikt op toegezien dat elke beleidsbrief en elke beheersovereenkomst aandacht besteedt aan de strijd tegen armoede. Minister Ingrid Lieten heeft binnen de Vlaamse Regering tot vervelens toe aangedrongen op specifieke en duidelijke doelstellingen.

2. Verwezenlijkingen 2010

Minister Ingrid Lieten is met de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin overeengekomen dat mensen in armoede een prioritaire doelgroep zijn in het voorrangbeleid in de kinderopvang. Daarbij speelt niet alleen werkgelegenheid een rol, maar ook bijvoorbeeld opleidingstrajecten.

De financiële drempels die de toegang tot het onderwijs bemoeilijken, worden verder aangepakt. De studiefinanciering voor cursisten van het hoger beroepsonderwijs of van het diplomagerichte tweedekansonderwijs wordt uitgebreid.

Het jeugdwerkplan schenkt bijzondere aandacht aan jonge werkzoekenden.

Voor ondernemers en landbouwers in moeilijkheden is een begeleidingsaanbod uitgewerkt.

Een aantal decreetwijzigingen moet ertoe leiden dat projecten in de sociale huisvesting sneller gerealiseerd worden.

Door de budgetmeter verloopt de schuldafbouw geleidelijker.

Er is werk gemaakt van een minimumlevering voor aardgas.

Meer mensen zijn op vakantie kunnen gaan dankzij het Steunpunt Vakantieparticipatie.

In 2010 is een groeppad afgesproken en gefinancierd om 440 extra voltijdse equivalenten in dienst te nemen in de sociale werkplaatsen en de lokale diensteneconomie.

De gezondheidsconferentie over de eerstelijnsgezondheidszorg heeft extra aandacht besteed aan de toegankelijkheid van de gezondheidszorg voor mensen in armoede.

3. Engagements 2011

De erkenning en de subsidiëring van de verenigingen waar armen het woord nemen wordt geëvalueerd.

Er wordt overlegd met de VVSG en het Steunpunt Algemeen Welzijnwerk over de subsidiëring van de schuldbemiddeling. Daarbij gaat bijzondere aandacht naar samenwerking en kwaliteitsbewaking.

De link tussen het armoedebestrijdingsbeleid en het integratiebeleid wordt verdiept.

De ZORO-projecten worden ondersteund.

In de cultuur-, jeugd- en sportsector wordt blijvend aandacht besteed aan vorming en sensibilisering.

Ten slotte wordt het decreet van 18 januari 2008 houdende flankerende en stimulerende maatregelen ter bevordering van de participatie in cultuur, jeugdwerk en sport geëvalueerd.

In 2012 wordt het kaderdecreet op de voorschoolse kinderopvang besproken.

In elke provincie wordt een rondetafel over kinderarmoede georganiseerd. In samenwerking met de lokale overheden en met lokale organisaties worden 'best practices' gebundeld. In 2012 worden ze samengevat verspreid in een handboek.

Het Steunpunt Vakantieparticipatie wordt verder uitgebouwd.

TAO wordt verder ondersteund met het oog op de verankering ervan binnen de lokale diensteneconomie.

Er komen minstens 300 geïntegreerde trajecten naar werk voor mensen in armoede. Na een langzame start zit de samenwerking tussen Werk en Welzijn op schema.

Het actieplan werk voor (ex-)gedetineerden wordt uitgerold.

Er is een specifiek aanbod dat failliete ondernemers begeleidt.

Het huursubsidiestelsel wordt uitgebreid. Er zijn enkele proefprojecten rond Wonen/Welzijn. Het dakisolatieplan wordt uitgebreid, met bijzondere aandacht voor kwetsbare doelgroepen en huurders. De sociale openbare dienstverplichtingen van de nutsectoren worden geëvalueerd.

4. Versnelling en verdieping Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2010-2014

Na kritiek op de onduidelijke formulering van bepaalde acties en op de late opstart ervan, is binnen de Vlaamse Regering beslist de acties versneld uit te voeren en er een topprioriteit van te maken. In overleg met de SERV en het Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen, zijn uit de 194 acties focusprojecten gedistilleerd, die eveneens zijn goedgekeurd door de Vlaamse Regering. De focus op kinderarmoede blijft daarbij overeind.

5. Prioriteiten

De Vlaamse Regering koos volgende prioriteiten: armoedetoets, automatische toekenning van rechten, wijkgezondheidscentra, netwerkvorming onder hulpverleners, kostenbeheersing in het secundair onderwijs, armoedekennis bij opleidingsverstrekkers, valorisatie van onderzoeksresultaten, groter aanbod aan schuldhulpverlening, automatische huursubsidie, duurzame toeleiding naar de arbeidsmarkt, Vlaamse vrijetijdskaart en gekleurde armoede.

6. Begrotingsopmaak 2012

De strijd tegen armoede is een geïntegreerd en een integraal beleid. Elke minister integreert de strijd tegen armoede in zijn eigen bevoegdheden. Door deze aanpak is het niet evident om in de begroting aan te geven welk budget wordt vrijgemaakt voor de strijd tegen armoede.

In de begroting voor 2012 moet elke minister aangeven welke inspanningen hij/zij precies levert. Ook de resultaten van alle maatregelen moeten zichtbaar worden gemaakt. Aan de memorie van toelichting bij de begroting wordt een afzonderlijke paragraaf over het VAPA toegevoegd.

7. Bijsturing VAPA

Er is een afspraak gemaakt om halverwege de regeerperiode na te gaan hoe het VAPA en de actiefiches bijgestuurd moeten worden. Het gaat daarbij zowel om de inhoud als om de prioriteiten. Deze aanpak maakt de verdere uitdieping van het geïntegreerde actieprogramma tegen kinderarmoede mogelijk. De provinciale rondetafels over kinderarmoede hebben hun effect niet gemist. De maatschappelijke betrokkenheid bij het armoedebeleid zal op alle bestuursniveaus worden ondersteund.

8. Nieuw voortgangsrapport

Het nieuwe voortgangsrapport wordt verwacht tegen maart 2012. Het rapport zal een geactualiseerde omgevingsanalyse bevatten. Daarnaast zal de vooruitgang worden gemeten, zowel van de prioriteiten als van de andere acties.

9. Kinderarmoede

De kinderarmoedecijfers evolueren niet gunstig. Waar in 1997 4 percent van alle kinderen in een kansarm gezin werd geboren, was dat in 2009 8,3 percent. Bovendien woont vier op de tien kansarme gezinnen in Gent of Antwerpen. Vaak is minstens één van de twee ouders van allochtone oorsprong. Daarbovenop komt dat de bevolking in Antwerpen met 32 percent zal aangroeien. In Gent wordt een aangroei met 27 percent verwacht.

De nadruk wordt in de eerste plaats gelegd op kinderen tussen nul en drie jaar. Talrijke studies tonen aan dat investeren in die leeftijdscategorie zowel voor de kinderen zelf als voor de maatschappij het grootste effect sorteert. Kinderen op die leeftijd steunen, creëert extra kansen voor hun cognitieve, sociale en emotionele ontwikkeling zodat ze niet met een achterstand van start moeten gaan in de kleuterklas. Wie met een achterstand aan de kleuterklas begint, ziet die achterstand vaak alleen maar toenemen.

Daarnaast is er de maatschappelijke en de economische return. Kinderen die met een achterstand aan de kleuterklas beginnen, lopen een groter risico op een ongekwalficeerde uitstroom. Wie zonder diploma de school verlaat, maakt minder kans op de arbeidsmarkt en kan vaak niet instaan voor het eigen gezin.

10. ViA-rondetafel over kinderarmoede

De ViA-rondetafel werd mee begeleid door een wetenschappelijk sturingscomité. Er wordt actie ondernomen op drie terreinen. Er moet worden ingezet op gezinsondersteuning, kinderopvang en toegankelijkheid van de gezondheids- en welzijnsdiensten. Daarnaast verdient de vroege toeleiding naar de kleuterschool extra aandacht. Een groep jonge kinderen gaat immers te laat en te weinig frequent naar de kleuterschool. Ten slotte moet aandacht worden besteed aan een aangepaste leefomgeving, waarmee zowel huisvesting als de buurt wordt bedoeld.

11. Brede mobilisatie

De mobilisatie rond armoede en kinderarmoede breidt uit. De samenwerking tussen de bevoegde ministers verloopt goed. Er worden kruisverbanden gelegd met andere strategische projecten van de Vlaamse Regering zoals ‘Groen en dynamisch stedengewest’ en ‘De lerende Vlaming’. De focus en prioriteiten binnen het VAPA zijn duidelijk. De SERV en het Vlaams Netwerk kunnen zich er ook achter scharen. De maatschappelijke mobilisatie verloopt positief.

12. Lokale kinderarmoedeplannen

Er is een projectoproep van 1 miljoen euro gelanceerd om lokale kinderarmoedeplannen kansen te geven. De projecten worden op korte termijn toegekend zodat ze voor eind 2011 kunnen worden vastgelegd. Zowel OCMW's, gemeentebesturen als verenigingen hebben gereageerd op de oproep.

De provinciale rondetafels hebben ertoe geleid dat de lokale dialoog intenser verloopt. De talrijke ‘best practices’ worden gebundeld in een handboek dat in het voorjaar van 2012 zal worden gepubliceerd.

Samen met de ministers Vandeuren, Smet en Van den Bossche is een projectoproep opvoedingsondersteuning gelanceerd.

13. Wetenschappelijke ondersteuning kinderarmoedeprogramma

Er is binnen de Vlaamse Regering een algemene oproep gelanceerd voor nieuwe steunpunten. Minister Ingrid Lieten heeft van deze oproep gebruikgemaakt om een Vlaams Steunpunt Armoedebestrijding of VLAS op te richten. De gunning is zo goed als rond. Er wordt onderhandeld over de beleidsprioriteiten met het oog op een beheersovereenkomst. Het VLAS zou in januari 2012 van start moeten gaan.

Daarnaast is een nieuw concept, namelijk STUDIO, uitgetest. Het uitgangspunt van STUDIO is dat technologische innovaties alleen niet zullen volstaan om alle maatschappelijke uitdagingen het hoofd te bieden. Er kan ook worden geïnnoveerd in de organisatie van onze samenleving. Daartoe worden nationale en internationale deskundigen met uiteenlopende achtergrond samengebracht om gedurende één week na te denken over een maatschappelijk thema. Voorafgaand aan de brainstorm krijgen ze alle informatie. De eerste dagen wisselen de deskundigen van gedacht met lokale actoren en netwerken om vervolgens onder elkaar te brainstormen. Deze methode biedt het voordeel dat structuren, wetgeving en andere barrières hen niet hinderen. Het eindrapport moet alle beleidsverantwoordelijken inspireren. Begin december 2011 werd een STUDIO georganiseerd over kinderarmoede. De resultaten zullen worden voorgelegd aan de Vlaamse Regering met de bedoeling het Vlaams Kinderarmoedeplan te intensifiëren.

II. BESPREKING

Mevrouw *Vera Van der Borgh*t zegt dat in 2010 voornamelijk tijd is gestoken in onderzoek en overleg. Er zijn weinig maatregelen genomen waarvan mensen in armoede het resultaat voelen. Het beleid heeft voornamelijk bestaande initiatieven verder ontwikkeld.

De spreekster benadrukt het belang van het onderzoek naar de beleving van kinderen in armoede. Ze vraagt naar de conclusies van dat onderzoek. Voorts wil ze vernemen hoe het Vlaamse en het lokale beleidsniveau gebruik kunnen maken van de onderzoeksresultaten.

Leerkrachten, CLB-medewerkers en leidinggevenden krijgen inzicht in wat het precies betekent om arm te zijn. De spreekster suggereert ook de bedrijfswereld hiermee vertrouwd te maken.

In het voortgangsrapport ontbreekt een aanzet tot onderzoek naar het effect van alle maatregelen. Er worden talrijke maatregelen genomen en studies in het vooruitzicht gesteld. Toch kan niemand duiden hoeveel mensen uit de armoede zijn geraakt als gevolg van een bepaalde maatregel. Ondanks de toenemende armoede is het bijvoorbeeld mogelijk dat bepaalde mensen uit de armoede raken dankzij bepaalde maatregelen.

Er wordt groot belang gehecht aan de opstart van het kennisplatform. Er wordt werk gemaakt van kernindicatoren. Op die manier krijgt men een volledig beeld van armoede waardoor het mogelijk wordt het beleid beter af te stemmen op de behoeften. De spreekster vraagt naar de stand van zaken. Ze vraagt of indicatoren worden opgenomen die het resultaat van beleidsmaatregelen aangeven.

Er wordt verder gewerkt aan de rechtenverkenner zodat rechten op termijn automatisch kunnen worden toegekend. De spreekster vraagt naar een concrete timing. De actiefiche meldt enkel dat in 2012, 2013 en 2014 wordt gestreefd naar een zo actueel mogelijke rechtenverkenner, en dat werk zal worden gemaakt van een vormingsaanbod dat aansluit op noden en behoeften van het werkveld. In plaats van deze nietszeggende passage vraagt het lid een duidelijk stappenplan.

Het toekomstige kaderdecreet op de voorschoolse kinderopvang is belangrijk in de strijd tegen armoede. Het is evenwel onduidelijk over welk budget minister Vandeurzen beschikt om dit decreet uit te voeren en om bijkomende plaatsen te scheppen. Mevrouw Vera Van der Borgh vreest dat het budget niet zal volstaan voor inkomensgerelateerde kinderopvang, voor betere kwaliteit of om van kinderopvang een recht te maken.

Het commissielid is tevreden met de aandacht voor failliete ondernemers. Ondernemers zijn over het algemeen heel competent. Het is belangrijk dat ze na een faillissement niet in een negatieve spiraal richting armoede terechtkomen. Ze wil vernemen of Zenitor aandacht besteedt aan de allochtone zelfstandigen.

Mevrouw Vera Van der Borgh vraagt naar de resultaten van de analyse van inkluderende en uitsluitende beleidsmaatregelen binnen het verticale permanent armoedeoverleg.

Heel wat beleidsdomeinen, zoals het beleidsdomein Cultuur, moeten nog stappen zetten om ervaringsdeskundigen te integreren. Het commissielid dringt aan op een inspanning.

Om de participatie aan de preventieve gezondheidszorg te verhogen, wordt verwezen naar een lokale aanpak en aangepaste methodieken. Kansarmen en allochtonen zijn moeilijk bereikbaar. Volgens mevrouw Vera Van der Borgh heeft de huisarts wel toegang tot deze bevolkingsgroep. Er zijn niet veel professionelen die de thuissituatie even goed kennen als een huisarts.

In overleg met de Vlaamse Gemeenschapscommissie wordt in 2011 in Brussel een permanent armoedeoverleg opgestart. De spreester vraagt naar de stand van zaken.

Het is de bedoeling te komen tot een permanente interfederale interkabinettenwerkgroep voor armoedebestrijding. Er wordt ook overleg gepland met de functioneel bevoegde federale ministers. Ook hier vraagt de spreester naar de stand van zaken.

Om een duidelijk beeld te krijgen van de thuislozenproblematiek in Vlaanderen en Brussel is werk gemaakt van een ‘webbased’ instrument om het aanbod van de thuislozenzorg te ontsluiten voor hulpverlener en Vlaamse overheid. De spreester vraagt naar de stand van zaken.

De armoedetoets wordt in 2011 uitgewerkt en in enkele beleidsdomeinen geïmplementeerd als proefproject. De spreester weet dat een armoedetoets is toegepast op het toekomstige decreet houdende de Vlaamse sociale bescherming. Ze vraagt nadere duiding.

Vanaf 2011 moeten de ministers in hun beleidsbrieven aangeven hoe armoedebestrijding wordt aangepakt. Mevrouw Vera Van der Borght vraagt of dat is geanalyseerd. Ze wil eveneens weten of minister Lieten die analyse heeft besproken met de andere leden van de Vlaamse Regering.

Ook de beheersovereenkomsten moeten aandacht schenken aan de strijd tegen armoede. Het commissielid vraagt naar een evaluatie, en wil vernemen of de evaluatie wordt besproken door de Vlaamse Regering en hoe wordt toegezien op de uitvoering.

Mevrouw Vera Van der Borght vraagt naar de resultaten van Handilab, het onderzoek naar het verband tussen handicap en armoede.

Het lid mist een timing voor het actieplan voor kwetsbare jongvolwassenen. Het beleid wil vermijden dat kwetsbare jongeren eenmaal ze 18 jaar zijn geworden, in de thuisloosheid terechtkomen. Omdat dit probleem voornamelijk in steden de kop opsteekt, vraagt mevrouw Vera Van der Borght of de steden nauw betrokken zullen worden bij dit actieplan.

In zijn advies zegt het Vlaams Netwerk dat armoedebestrijding in 2010 geen prioriteit was van de Vlaamse Regering. De prioriteiten voor 2011 zijn niet de prioriteiten van mensen in armoede. Het Vlaams Netwerk pleit voor maatregelen waarvan mensen in armoede het effect onmiddellijk voelen. De armoedetoets, de versterking van de wijkgezondheidscentra, kostenbeheersing in het secundair onderwijs, voldoende en kwaliteitsvolle schuldbemiddeling, een substantiële automatische huursubsidie, de Vlaamse vrijetijdskaart en kwalitatieve en duurzame jobs op maat zijn de prioriteiten van het Vlaams Netwerk. Bovendien moeten, vooral in het belang van de grote steden, gekleurde kansengroepen deelnemen aan het armoedebestrijdingsbeleid.

Mevrouw Vera Van der Borght heeft uit talrijke bronnen vernomen dat de kindpremie en de Vlaamse hospitalisatieverzekering uitgesteld zullen worden. Ze vraagt minister Lieten een en ander te duiden.

Het commissielid rondt haar uiteenzetting af met een voorbeeld dat de complexiteit van de dagelijkse praktijk illustreert. Een alleenstaande veertigjarige met een invaliditeitsuitkering verlaat de studio waar ze woont omdat die niet langer aangepast is aan haar behoeften. Haar beperkte inkomen is net iets te hoog om een supplementair leefloon te ontvangen. Zij zal evenwel vijf jaar moeten wachten op een sociale woning en is daarom ingetrokken bij haar broer. Zij heeft recht op een Vlaamse huursubsidie maar zal die pas krijgen als ze een huurcontract kan voorleggen. Haar inkomen is evenwel te laag om een huurcontract te ondertekenen. Mevrouw Vera Van der Borght stelt de retorische vraag tot welke instantie deze vrouw zich moet richten.

Mevrouw *Mieke Vogels* zegt dat armoedebestrijding geen draagvlak kent in de samenleving. De parlementaire aandacht voor dit voortgangsrapport is illustratief.

Het commissielid is het oneens met de uitgangspunten van het VAPA. Zij pleit voor een armoedebeleid dat op basis van de armoedecijfers duidelijke doelstellingen nastreeft. Op die manier kan het beleid perfect berekenen hoeveel geïnvesteerd moet worden in bijvoorbeeld huursubsidies of kinderopvang om de doelstellingen te halen binnen de afgesproken termijn.

Het VAPA bewijst enkel lippendienst aan armoedebestrijding. Alle ministers van de Vlaamse Regering is gevraagd acties naar voren te schuiven. Volgens mevrouw Mieke Vogels heeft minister Lieten er bij haar collega's hard op moeten aandringen om niet alleen acties op te lijsten, maar daar ook een concrete timing en budget aan te koppelen. Ondertussen is het mevrouw Mieke Vogels niet meer duidelijk of die 194 acties nog uitgevoerd worden, want uiteindelijk heeft de Vlaamse Regering beslist in overleg met de SERV en de armoedesector een aantal prioriteiten naar voren te schuiven. Het voortgangsrapport brengt geen duidelijkheid. Het commissielid is in dat verband niet helemaal tevreden met het ogenblik waarop het rapport wordt besproken.

De heer *Tom Dehaene* wijst mevrouw Vogels erop dat dit de verantwoordelijkheid is van de commissie en niet van de minister. Hij neemt zich voor het volgende voortgangsrapport eerder te behandelen.

In 2011 zou de armoedetoets bij wijze van test onder meer toegepast worden op de Vlaamse sociale bescherming. Het resultaat van deze test is dat de kindpremie gericht moet zijn op mensen met een Omnio-statuuut als het de bedoeling is kinderarmoede terug te dringen. Daar wordt echter geen rekening mee gehouden, wat mevrouw *Mieke Vogels* doet twijfelen aan het nut van de armoedetoets.

De automatische toekenning van rechten is nog lang niet operationeel, en ook hierbij heeft het commissielid twijfels.

De cijfers over gekleurde armoede zijn hallucinant. Er lopen enkele projecten, ook al zijn de fundamentele problemen bekend. In plaats van projecten opstarten moet het beleid maatregelen nemen die huisvesting en opleiding van allochtonen verbeteren, en de discriminatie op de arbeids- en op de huurmarkt aanpakken.

De manier waarop geprobeerd wordt netwerken te vormen tussen de verschillende hulpverlenende diensten, is volgens mevrouw Mieke Vogels niet meer dan morrelen in de marge. Zij beschouwt de brede school daarentegen als een kans om allochtone kinderen ook in contact te brengen met zaken als kunst, cultuur en muziek. Zij pleit voor een structurele inbedding van de brede school in heel Vlaanderen.

Ook bij de doelstelling om de kennis over armoede bij opleidingsverstrekkers bij te sturen, heeft het commissielid twijfels. Volgens haar zitten de meeste opleidingsverstrekkers met de handen in het haar omdat ze lang niet meer weten hoe ze mensen in armoede kunnen helpen. Het voorbeeld van mevrouw Van der Borgh illustreert dat. De uitkeringen zijn veel te laag. Er worden extra inspanningen voor schuldhelpverlening in het vooruitzicht gesteld, maar steeds meer mensen moeten lenen om basisbehoeften te betalen.

De redenering dat het verschil tussen uitkeringen en lonen groot genoeg moet zijn om mensen aan te zetten tot werken, is niet langer verdedigbaar, mede omdat het minimumloon te laag is. Ze vraagt een inspanning om de laagste inkomens tot op het niveau van de Europese minima te brengen. De spanning tussen de inkomens neemt, mede door de index, alsnog toe. In dat verband pleit mevrouw Mieke Vogels voor een index in centen in plaats van procenten. De unaniem goedgekeurde resolutie betreffende de voedselbede-

ling (*Parl. St.* VI. Parl. 2011-12, nr. 1295/1) is illustratief: een paar decennia geleden waren voedselpakketten mensonterend in een welvaartsmaatschappij. Ze roept de geïnteresseerde commissieleden op ook in andere commissies aandacht te vragen voor het armoedeprobleem.

De Vlaamse vrijetijdskaart zit op schema. Het is een belangrijke maatregel, maar geen wezenlijke. In een brede school daarentegen zullen kinderen van jongs af in contact komen met kunst. Het is nobel de vrijetijdskaart te koppelen aan het jaarthema van de jeugdbewegingen, maar de jeugdbewegingen bepleiten een structurele aanpak van het armoedeprobleem.

De geïntegreerde welzijnswerktrajecten moeten leiden tot een duurzame toeleiding tot de arbeidsmarkt. De middelen die vrij zijn gekomen door de afschaffing van de jobkorting, zouden daarin geïnvesteerd worden. Het lid heeft twijfels bij de actiebereidheid van minister Muylers, en vraagt naar de stand van zaken.

De uitbreiding van de huursubsidie wordt al meer dan vijf jaar in het vooruitzicht gesteld. Desondanks is de administratie niet klaar en wordt de invoering van de nieuwe huursubsidie van 1 januari naar 1 juli 2012 verschoven. Wie vijf jaar wacht op een sociale woning, zal een huursubsidie krijgen. Ondertussen blijven er veel onduidelijkheden. Hebben bewoners van een huurwoning die niet aan de minimale kwaliteitseisen voldoet, recht op een huursubsidie? Omdat er geen huurrichtprijzen zijn, bestaat de kans dat verhuurders de prijs laten stijgen voor wie recht heeft op een huursubsidie. Mevrouw Mieke Vogels roept minister Lieten op er nauwlettend op toe te zien dat het uitstel er niet toe leidt dat de huursubsidie verdwijnt in de begrotingscontrole. De Vlaamse Regering zal immers verplicht worden te besparen.

Daarnaast vraagt ze de minister toe te zien op de concrete uitvoering van deze maatregel. Wie het zodanig slecht heeft dat hij in een woning moet wonen die niet aan de minimumvereisten voldoet, mag niet nogmaals het slachtoffer worden. Bovendien worden talrijke uitwassen in grote steden niet aangepakt omdat er een gebrek is aan bewoonbare woningen.

De uitbreiding en versterking van de wijkgezondheidscentra gaat in wezen niet verder dan een onderzoek naar de mogelijkheid om infrastructuursubsidies toe te kennen aan wijkgezondheidscentra. Dat doet mevrouw Mieke Vogels twijfelen of de toegankelijkheid van de gezondheidszorg in de steden snel zal verbeteren.

Mevrouw Mieke Vogels is tevreden dat kinderen tussen nul en drie jaar meer aandacht krijgen. Kwalitatieve kinderopvang als recht voor elk kind is een belangrijke voorwaarde om alle kinderen gelijke kansen te bieden in het onderwijs. Een andere bijkomende voorwaarde is evenwel dat dit op maat van het kind gebeurt, en niet op maat van het aanbod. Ze pleit ervoor om kinderopvang in het toekomstige kaderdecreet te definiëren op basis van een kwalitatief concept, en schaarst zich achter het pleidooi van UNESCO voor een geïntegreerde visie op kinderopvang en kleuteronderwijs. In Vlaanderen is de overgang van kinderopvang naar kleuterklas voornamelijk voor anderstalige kansarme kinderen te groot. Zij hebben er alle baat bij om langer in een kleine groep te verblijven waar de zorgverlening op maat van het kind wordt afgebouwd en vervangen door leren.

Een beleid dat kinderarmoede wil terugdringen moet voorrang geven aan de grote steden, waar de vergroening enorm is. In tegenstelling tot wat wordt beweerd wordt veel meer geïnvesteerd in kinderopvang in kleine dorpen dan in grote steden. Het volstaat te verwijzen naar de inkomensgerelateerde kinderopvang.

Afsluitend pleit mevrouw Mieke Vogels voor een outputmeting. Elke minister geeft in de toelichting bij de begroting aan hoe hij/zij het VAPA uitvoert. Het commissielid geeft

de voorkeur aan een overzicht van alle middelen die zijn geïnvesteerd in de strijd tegen armoede.

Mevrouw *Mia De Vits* steunt de manier waarop gewerkt wordt: uit de 194 acties is binnen de Vlaamse Regering een aantal prioriteiten naar voren geschoven. Ze dringt bij de minister aan op duidelijke informatie over de mate waarin deze doelstellingen worden nagestreefd. Ze aanvaardt dat het niet eenvoudig is om in de begroting exact aan te geven welk budget wordt vrijgemaakt, maar vraagt een duidelijk stappenplan en timing. Ze haalt daarbij het voorbeeld aan van de schuldhelpverlening, de wijkgezondheidscentra en de automatische toekenning van rechten.

De sanering van de overheidsfinanciën dreigt heel wat sociaal zwakkeren te treffen, wat tot een toename van de armoede zal leiden. Daarnaast is er de aangekondigde hervorming van de werkloosheid op federaal niveau. Er moet worden nagedacht hoe binnen het bevoegdheidsdomein Werk meer geïnvesteerd kan worden in armoedebestrijding, met bijzondere aandacht voor jonge, langdurige en allochtone werklozen.

Ten aanzien van mevrouw Vogels wijst mevrouw Mia De Vits erop dat de index bedoeld is om de koopkracht te beschermen en niet om inkomens te herverdelen.

De heer *Felix Strackx* vraagt minister Lieten de federale minister bevoegd voor Consumentenbescherming te wijzen op zijn rol in de strijd tegen armoede.

Mevrouw *Cindy Franssen* roept de commissieleden op om het volgende voortgangsrapport vroeg en niet uitsluitend met minister Lieten te bespreken. Daarnaast vraagt het lid inzage in de verslagen van het permanent armoedeoverleg, de interministeriële conferentie en de coördinatiecommissie. Het commissielid benadrukt dat niet alleen politici, maar ook het middenveld sterk aandringen op de realisatie van de 12 + 1 prioriteiten.

Mevrouw Cindy Franssen deelt de bezorgdheid van mevrouw Vogels over de laagste uitkeringen. Ze benadrukt dat op federaal niveau niet geraakt wordt aan de welvaartenveloppe voor bijstandsuitkeringen. Er zijn de voorbije jaren inspanningen geleverd om de laagste uitkeringen op te trekken, maar het zijn vooral de uitkeringen voor gezinnen met kinderen die onder de Europese norm blijven. Daarnaast wijst ze de heer Strackx erop dat het federale regeerakkoord enkele duidelijke bepalingen bevat over consumentenkrediet. De spreker zegt dat Vlaanderen er bij de nakende bevoegdheidsoverdracht op moet toezien dat elk mogelijk mattheuseffect vanaf het begin wordt vermeden. Ze heeft het middenveld uitgenodigd daar mee over te waken.

Minister Lieten voert een evaluatief beleid. Mevrouw Cindy Franssen merkt in dat verband op dat veel actiefiches geen evaluatiecriteria bevatten. Duidelijke evaluatiecriteria zijn onontbeerlijk om het beleid gericht bij te sturen.

Mevrouw Cindy Franssen benadrukt het belang van de structurele verankering van de integrale trajectbegeleiding naar werk. Ze betreurt dat de actiefiche blanco is en roept op alle zeilen bij te zetten.

Vervolgens informeert het commissielid naar de stand van zaken van het permanent armoedeoverleg met de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

Actie 51 wil leerkrachten, CLB-medewerkers en andere actoren betrokken bij studie- en beroepskeuzebegeleiding, informeren over armoede. Minister Smet heeft in dat verband in september 2010 een internationale conferentie georganiseerd. Omdat de actiefiche geen verdere stappen aangeeft, vraagt het commissielid nadere duiding.

Het aantal vroegtijdige schoolverlaters moet worden teruggedrongen. Uit de actiefiches kan mevrouw Cindy Franssen evenwel niet afleiden welke acties zullen worden opgezet om deze doelstelling te bereiken.

De actiefiches geven evenmin aan welke initiatieven genomen zullen worden om statuten gelijk te schakelen op basis van competenties.

Ten slotte informeert mevrouw Cindy Franssen naar de uitbreiding van de huursubsidie, de middelen voor de integrale trajectbegeleiding naar werk, en de toegankelijkheid van de schuldhulpverlening. Het federale regeerakkoord vermeldt dat extra mensen ingezet zullen worden voor schuldhulpverlening dankzij de sociale Maribel. Ze wil vermijden dat mensen op een wachtlijst voor schuldhulpverlening terechtkomen.

Mevrouw *Lies Jans* is tevreden dat uit de 194 doelstellingen een aantal prioriteiten zijn gedistilleerd. Aangezien het voortgangsrapport laat op het jaar wordt besproken, kijkt ze al uit naar het volgende evaluatie. In haar toelichting heeft minister Lieten gezegd dat per prioriteit de vooruitgang gemeten zal worden. Het lid vraagt nadere duiding bij de methode die daarvoor gehanteerd zal worden, en hoe de commissieleden dat kunnen volgen. Ze suggereert de minister gebruik te maken van een eenvoudig opvolgingsmodel en kleurcodes die de vooruitgang aangeven.

2010 was volgens mevrouw Lies Jans het Europese jaar van de strijd tegen kinderarmoede. In het voortgangsrapport is daarvan geen evaluatie terug te vinden. Het voortgangsrapport meldt enkel dat gefocust zal worden op kinderen van nul tot drie jaar. Ze vraagt wat dat Europese themajaar heeft opgeleverd voor het beleid van minister Lieten.

De spreekster is ingenomen met de middelen voor de lokale kinderarmoedeplannen. Het lokale niveau staat het dichtst bij de burger en is daardoor ideaal geplaatst om in te grijpen. De term lokale kinderarmoedeplannen verduidelijkt evenwel niet wat precies verwacht wordt van de lokale besturen. Mevrouw Lies Jans wil een zoveelste analyse vermijden. Ze geeft de voorkeur aan concrete maatregelen waarmee vooruitgang geboekt kan worden.

De heer *Tom Dehaene* deelt de vraag van mevrouw Jans naar een overzicht van de verschillende fiches. Fiches zijn een goede methode om de evolutie op geregelde tijdstippen op te volgen. Hij roept de andere commissieleden op de aandacht van andere parlementsleden te vestigen op de acties die naar voren worden geschoven.

De commissievoorzitter wijst mevrouw Vogels erop dat het al een huzarenstuk was om iedereen op één lijn te krijgen over kinderopvang. Hij twijfelt of dat ook mogelijk is voor kinderopvang, buitenschoolse kinderopvang en kleuteronderwijs. Hij geeft de voorkeur aan een pragmatische aanpak en vraagt zich af of de link tussen kinderopvang en kleuteronderwijs decretaal geregeld moet worden.

De heer Tom Dehaene is van oordeel dat het beleid rekening moet houden met regionale verschillen. Een aantal beleidsdomeinen, zoals bijvoorbeeld de inkomensgerelateerde kinderopvang, moet op zoek naar een instrument dat regionale verschillen corrigeert. Vlabinvest dat in het beleidsdomein Wonen regionale verschillen wegwerkt, kan als voorbeeld dienen. Het is evenwel allesbehalve eenvoudig om parameters te definiëren op basis waarvan duidelijk blijkt dat in bepaalde regio's met extra kosten rekening moet worden gehouden. In dergelijke regio's zou het armoedebeleid dan andere inspanningen moeten leveren. Daarenboven kan een gedifferentieerde aanpak aanleiding geven tot klachten wegens vermeende schending van het gelijkheidsbeginsel.

Mevrouw *Mieke Vogels* wijst erop dat het gevoerde beleid ook discrimineert. Ze verwijst in dat verband naar haar voorstel van decreet houdende wijziging van het decreet van 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode, wat de invoering van richthuurprijzen betreft (*Parl. St.* VI. Parl. 2005-06, nr. 677/1). Haar voorstel was gebaseerd op het systeem van richthuurprijzen in Duitsland, waar de private sector op basis van een aantal parameters de reële huurprijzen permanent moet monitoren.

De heer *Tom Dehaene* zegt dat het in gemeenten met een beperkt aantal huurwoningen volstaat dat twee eigenaars de huur verhogen om de situatie grondig te wijzigen. Mevrouw *Mieke Vogels* antwoordt dat daarom rekening wordt gehouden met meerdere parameters.

De heer *Tom Dehaene* benadrukt dat het beleid steeds meer rekening zal moeten houden met de verkleuring van de armoede. Hij is in dat verband tevreden met de investeringen in kinderopvang en inloopteams. Het is evenwel niet alleen belangrijk om te investeren in kinderen van nul tot drie jaar. Het beleid moet erop toezien dat ze op latere leeftijd niet uitstromen uit frustratie over een gebrek aan kansen.

Afsluitend roept hij minister Lieten op niet blind te zijn voor armoede onder senioren, en suggereert haar om deze doelgroep in een volgende fase als prioriteit naar voren te schuiven.

Minister *Ingrid Lieten* zegt dat het onderzoek naar hoe kinderen armoede beleven, veel informatie heeft opgeleverd over de binnenkant van de armoede. De resultaten zijn verontrustend: armoede heeft een groot effect op de wijze waarop kinderen in het leven staan. Ze voelen zich bijvoorbeeld onzeker en uitgesloten wat hun eigenbeeld aantast. Al deze factoren kunnen ertoe leiden dat ze als tieners de school verlaten zonder diploma. Er is met deze onderzoeksresultaten rekening gehouden in het kinderarmoedeplan.

De algemene armoedecijfers wekken de indruk dat de situatie niet evolueert. Wie kijkt naar de mensen achter de cijfers, merkt wel evolutie. Sommige mensen geraken uit de armoede, terwijl anderen in de armoede geraken. De minister pleit voor blijvende aandacht voor wat achter de cijfers steekt om een duidelijk beeld te krijgen van de veranderende context. Precies daarom is het ook belangrijk dat blijvend gezocht wordt naar goede en correcte cijfers. In samenwerking met de studiedienst van de Vlaamse Regering wordt – mede op basis van de beschikbare gegevens – gezocht naar outputindicatoren.

De minister benadrukt dat er heel wat goede wil is om de automatische toekenning van rechten te realiseren, maar ze deelt de bezorgdheid over het ritme van de uitvoering en de moeilijkheidsgraad. Het is een sleutelproject om de overheid efficiënter te maken. Op heel korte termijn zit de minister samen met ambtenaren van elk betrokken beleidsdomein om de knelpunten op te lijsten en oplossingen te zoeken. Het is de bedoeling om de huursubsidie vanaf het begin automatisch toe te kennen. Dat veronderstelt evenwel een grondige analyse van het volledige proces en een aantal decreetwijzigingen. Minister Ingrid Lieten wijst mevrouw Vogels erop dat dit de reden is waarom de invoering is uitgesteld.

In het toekomstige decreet op de kinderopvang wordt kinderopvang als basisrecht omschreven. De inkomensgerelateerde kinderopvang breidt uit. Daarnaast zijn er extra middelen om het kinderopvangaanbod te verhogen. Minister Ingrid Lieten beaamt dat rekening moet worden gehouden met regionale verschillen. Gezinnen in armoede zijn duidelijk als prioritaire doelgroep omschreven, en dat niet alleen met het oog op werkgelegenheid maar ook voor opleidingen.

Minister Ingrid Lieten zegt dat de meningen over de kindpremie uiteenlopen. De armoedetoeets is op haar verzoek toegepast op de kindpremie. Het was zowel een test voor de

armoedetoets als een manier om informatie te verzamelen over de kindpremie. Binnen de Vlaamse Regering is een bepaalde mate van differentiatie afgesproken dankzij een extra forfait voor kinderen in zorgnood. Op dit ogenblik wordt het begrip zorgnood omschreven. Daarnaast moet rekening worden gehouden met de gewijzigde context als gevolg van federale ontwikkelingen. De minister is van oordeel dat dit debat met een open vizier gevoerd moet worden.

De minister beaamt dat Zenitor ook rekening houdt met de allochtone zelfstandige.

De verslagen van het permanent armoedeoverleg zijn als bijlage toegevoegd aan het voortgangsrapport. Ze verwacht voorts dat de kwaliteit van de fiches in de toekomst zal toenemen, wat de parlementsleden bijkomende informatie zal geven. De suggestie van mevrouw Jans wordt meegenomen.

Minister Ingrid Lieten zegt dat mevrouw Van der Borght in het kader van de wijkgezondheidscentra terecht wijst op de rol die huisartsen kunnen spelen. Voorts is het zo dat wijkgezondheidscentra een beroep kunnen doen op VIPA-middelen voor infrastructuurinvesteringen.

Er wordt overlegd met Brussel in een interkabinettenwerkgroep. Daarnaast is op initiatief van minister Ingrid Lieten ook een interministerieel comité opgestart om tot een permanente dialoog met het federale niveau te komen.

De webapplicatie voor de thuislozen is uitgewerkt. Er wordt onderzocht hoe het in de praktijk kan worden gebracht.

Er wordt voorts gewerkt aan een bredere instap in de hulpverlening voor de groep van de kwetsbare jongeren.

Ondanks de 12 + 1 prioriteiten blijven de 194 acties overeind en worden ze uitgevoerd. Gekleurde armoede is naast kinderarmoede een prioriteit. De minister beaamt dat de senioren niet uit het oog verloren mogen worden.

In de samenleving staat een aantal waarden, zoals solidariteit en herverdeling, onder druk waardoor het niet eenvoudig is om armoede ter sprake te brengen en om stakeholders te dynamiseren. Telkens opnieuw duikt de schuldvraag op. Dat allochtonen met een diploma moeilijk werk vinden, bewijst evenwel dat armoede een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid is. Er zijn al talrijke inspanningen geleverd. De interimsector is reeds op zijn verantwoordelijkheid gewezen, maar die wordt geconfronteerd met de eisen van de klanten. Het zal zaak zijn de volledige bedrijfswereld te responsabiliseren.

De eerste Werk-Welzijnstrajecten zijn opgenomen in het werkgelegenheids- en investeringsplan van de Vlaamse Regering. Het heeft enige tijd geduurd alvorens deze trajecten werden opgestart. De trajecten zijn geëvalueerd en bevatten enkele positieve maatregelen. Er wordt onderzocht hoe die structureel verankerd kunnen worden in de werking van de VDAB. Daarnaast wordt een deel van de middelen van de jobkorting gebruikt voor armoedebestrijding en de toeleiding naar werk. De SERV zal de Vlaamse Regering daarover nog advies verlenen. Het is de bedoeling om hierover begin 2012 een afspraak te maken binnen de Vlaamse Regering.

Minister Ingrid Lieten beseft samen met minister Van den Bossche dat de huursubsidie niet alle problemen zal oplossen. Een hertekening moet de effectiviteit van de sociale huisvestingsmaatschappijen verhogen en tot een groter aanbod aan sociale huur- en koopwoningen leiden. In afwachting van een groter aanbod, moeten huursubsidies de hoogste noden lenigen. De middelen zijn evenwel niet onbeperkt en daarom is afgesproken dat iedereen die vijf jaar op de wachtlijst voor een sociale woning staat automatisch recht

krijgt op een huursubsidie. De minister geeft toe dat deze maatregel wellicht ook averechtsse en ongewilde effecten zal sorteren op de woningmarkt, maar het is vaak zaak de minst slechte oplossing te vinden.

Minister Ingrid Lieten is het eens met mevrouw Vogels dat een nauwe link tussen kinderopvang en onderwijs een meerwaarde zou opleveren. Dat is overigens een van de aanbevelingen van STUDIO. Er worden stilaan kleine stappen in die richting gezet, maar minister Ingrid Lieten benadrukt dat hierover nog een lang en grondig debat gevoerd moet worden. Het toekomstige decreet op de kinderopvang zal een reeks maatregelen bevatten die de kwaliteit ten goede komen. Daarnaast wordt het (inkomensgerelateerde) aanbod uitgebreid. Minister Smet van zijn kant zal middelen vrijmaken om de kleuterklassen kleiner te maken. Daartegenover staat de vrijheid van onderwijs en de autonome wijze waarop scholen zich organiseren. Het zal zaak zijn de scholen ervan te overtuigen van kleinere kleuterklassen een prioriteit te maken.

In de hertekening van de interbestuurlijke samenwerking hebben de lokale besturen expliciet de opdracht en het mandaat gekregen om kinderarmoede tegen te gaan. De lokale besturen staan reeds in voor het overleg over en de coördinatie van kinderopvang. Ze zijn voorts directe gesprekspartner van de scholen. Ze kunnen alle betrokken partners samenbrengen en coördineren. De Vlaamse Regering verwacht geen plannen maar een praktische aanpak. De rondetafels hebben een aantal best practices opgeleverd die in een handboek verzameld zullen worden. Dat handboek moet de gemeenten ondersteunen in de aanpak van kinderarmoede en dient tegelijk als inspiratiebron voor de komende lokale verkiezingen in de hoop dat de politieke partijen dit opnemen in de beleidsakkoorden.

Minister Ingrid Lieten zal tijdens een volgende IMC de aandacht vestigen op het belang van consumentenbescherming in de strijd tegen armoede.

Schuldhulpverlening is een gedeelde verantwoordelijkheid met de lokale overheden. Ook op dit punt zijn er regionale verschillen. De minister van Welzijn gaat na hoe samenwerking en preventie geoptimaliseerd kunnen worden.

Het Europese jaar van de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting heeft geleid tot drie Europees aanvaarde prioriteiten: kinderarmoede, actieve inclusie en de Roma.

Mevrouw *Mieke Vogels* heeft de indruk dat minister Lieten de fiches als een boekhouder bekijkt. Volgens de fiches zal de minister van Welzijn armoede onder kinderen van nul tot drie jaar aanpakken via de inloopteams. In de praktijk komen er evenwel geen bijkomende inloopteams. Voor wat de wijkgezondheidscentra betreft, is de minister van Welzijn enkel aan het onderzoeken hoe zij een beroep kunnen doen op het VIPA.

Er wordt heel wat geïnventariseerd en op fiche gesteld, maar de aanpak is in de praktijk te beperkt en te fragmentair. Er zullen structurele ingrepen nodig zijn om kinderarmoede, gekleurde armoede en seniorenarmoede te verhelpen.

In de grote steden wonen meer kinderen, is er meer armoede en meer gekleurde armoede. Een algemene maatregel om tot kleinere kleuterklassen te komen, zal niets opleveren in steden omdat er in de grote steden geen plaats meer is voor kleuterklassen. Als onderwijs de hefboom moet worden in de strijd tegen (gekleurde) armoede, moet in de eerste plaats geïnvesteerd worden in de steden. Mevrouw Vogels besluit dat alles te vrijblijvend is.

Tom DEHAENE,
voorzitter

Cindy FRANSSEN,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

CLB	centrum voor leerlingenbegeleiding
IMC	Interministeriële Conferentie
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
TAO	Team Advies en Ondersteuning
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
VAPA	Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2010-2014
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
ViA	Vlaanderen in Actie
VIPA	Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden
VLAS	Vlaams Steunpunt Armoedebestrijding
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
ZORO	zorg in een rurale omgeving